

UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN

VUXENUTBILDNINGSAVDELNINGEN

Handläggare: John Envall
Telefon: 508 33 564

Till
Utbildningsnämnden
2008-11-27

TJÄNSTEUTLÅTANDE
DNR 08-451/4037
SID 1 (5)
2008-11-27

Utökad betygsrätt för enskilda utbildningsanordnare, kommunal överlåtelse av myndighetsuppgifter, sfi i folkhögskola mm

Svar på remiss (Dnr 322-2303/2008) från Kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar följande

1. Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen
2. Beslutet justeras omedelbart

Thomas Persson
Direktör

Lars Brandt
Avdelningschef

Sammanfattning

Förvaltningen har fått ”Utökad betygsrätt för enskilda utbildningsanordnare, kommunal överlåtelse av myndighetsuppgifter, sfi i folkhögskola mm” på remiss för yttrande.

I remissvaret lyfter förvaltningen särskilt fram följande frågeställningar:

- tillståndsgivning av betygsrätt
- överlåtelse av myndighetsutövning i samband med överlämnande av utbildning på entreprenad
- sfi i folkhögskola
- en nationell betygsdatabas

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av vuxenutbildningsavdelningen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till utbildningsnämnden remitterat Utbildningsdepartementets promemoria ”En utökad betygsrätt för enskilda utbildningsanordnare, kommunal överlåtelse av myndighetsuppgifter, sfi i folkhögskola m m ” Dnr 322-2303/2008.

Under 1990-talet förändrades förutsättningarna för vuxenutbildningen samtidigt som uppdraget vidgades. Vuxenutbildningen blev en viktig del av det livslånga lärandet. Utifrån detta har vuxenutbildningen ställts inför uppgiften att kunna verka i en föränderlig värld, vilket kräver flexibla lösningar och fler anordnare.

Utbudet av vuxenutbildning utgår i dagens läge från individens önskemål i samspel med arbetslivets kompetensbehov. Tidigare utredningar *Rätten att sätta och utfärda betyg* (Ds 2005:35) och *FRIVUX – Valfrihet i vuxenutbildningen* (SOU 2000:17) har bägge pekat på behovet av att ytterligare reformera vuxenutbildningen. Dessa skrifter ligger till grund för den promemoria som förvaltningen här uttalar sig om.

Vad gäller situationen för utformning och finansiering av flyktingmottagning samt insatser som påskyndar nyanländas etablering på arbetsmarknaden har detta berörts i betänkandet *Egenmakt – med professionellt stöd* (SOU 2008:58). I detta betänkande berörs även svensk-undervisning för invandrare. Med utgångspunkt från krav på flexibla lösningar vad gäller såväl vuxenutbildning som sfi vill regeringen hitta möjligheter till utökad betygsrätt för enskilda utbildningsanordnare inom kommunal vuxenutbildning, kommunal överlåtelse av myndighetsuppgifter samt möjligheten att ge folkhögskolor uppdraget att bedriva sfi-undervisning.

Remissen innehåller bland annat

- skolinspektionen ska kunna besluta om att enskild utbildningsanordnare ska få tillstånd att sätta betyg, anordna provning samt utfärda betyg och intyg enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet för vuxna
- tillstånd för betygsrätt föreslås gälla tills vidare. Om utbildningsanordnare inte följer de bestämmelser som gäller skall tillståndet kunna återkallas av utfärdande myndighet (skolinspektionen)
- kommunen kan överlämna myndighetsutövning i samband med entreprenad på två nivåer. Den första omfattar lärares myndighetsutövning vilket kan göras redan idag. Den andra nivå behandlar de delar av rektorsuppgifterna som rör betygssättning, utfärdande av betyg och intyg. Möjligheten för rektor att tillfälligt avstänga deltagare bör också kunna

överlåtas. Den andra nivån avser främst upphandlade utbildningar av avsevärd volym och tidsomfattning.

- kommunen ska alltid kunna välja att ha kvar betygsutfärdandet
- kommunen har kvar rätten att utfärda slutbetyg
- kommunen kvarstår som huvudman för utbildningen vilket innebär ansvar för säkerställande av kvalitet, likvärdighet och rättssäkerhet. Detta ska ske genom tillsyn och i samband med upphandling
- förutsättningarna för att kommunen ska kunna överlåta delar av rektorsuppgiften till enskild anordnare är att denne givits s k betygsrätt av tillståndsgivande myndighet. I dessa fall skall anordnaren ha prövats utifrån ett antal kvalitetskriterier. Kraven ska motsvara de som idag ställs på kommunal utförare
- att folkhögskolor skall ha rätt att driva utbildning motsvarande sfi under förutsättning att folkhögskolan har tillstånd för betygsrätt och antar den sökande till en utbildning som motsvarar sfi. Studerande som vill delta folkhögskolan motsvarande sfi skall ange detta till sin hemkommun. Om den studerande uppfyller kraven för rätt till sfi ska hemkommunen förklara den studerande som behörig
- kommunen behåller ansvaret för totalplanering och huvudmannaskap för sfi. Detta bör innebära förbättrade förutsättningar för integrering av sfi i det övriga introduktionsarbetet. Mot denna bakgrund skall folkhögskolan som beviljats tillstånd för betygsrätt motsvarande sfi åläggas detta samarbete
- för att sfi-studerande vid folkhögskola ska kunna begära ut betygsdokument åläggs folkhögskolan att sända betygshandlingar till deltagarens hemkommun
- föreslås att en nationell databas för utfärdande av slutbetyg i gymnasial vuxenutbildning upprättas

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen delar i huvudsak departementets förslag.

Betygsrätt för lärare

Förvaltningen har uppfattningen att ingen egentlig förändring vad gäller betygsrätt för lärare sker med detta förslag.

Överlåtande av myndighetsutövning

Flyttandet av myndighetsutövningen innebär att utbildningsanordnaren själv ansvarar för tillsättandet och upprätthållandet av rektorsfunktionen. Förvaltningen ser fördelar med att myndighetsutövningen, vad gäller utfärdandet av samlat betygsdokument, validering, disciplinfrågor etc ges till utbildningsanordnare då beslut i sådana frågor kommer att fattas på en nivå närmre de studerande. Förvaltningen vill understryka vikten av att den förändrade rektorsfunktionen möts med den utbildning och kompetens som krävs för uppdraget. Då förändringen sker i två steg, dels med den statliga tillståndsgivningen, dels genom det kommunala

överlåtandet av rektors befogenhet, tillgodoses de krav på rimlig hantering och rättssäkerhet som de studerande har rätt att önska. Det är av vikt att regelverket på såväl statlig som kommunal nivå ska vara tydligt så att oklarheter inte uppstår. Myndighetsutövningen skall vara lika tydlig som idag är fallet med den kommunala myndighetsutövningen vad gäller vuxenutbildningen.

Förvaltningen ser fördelar med att utfärdande av slutbetyg även framgent ligger kvar hos berörd kommun eller landsting då kursdeltagare har möjligheten att studera i olika kommuner/olika utbildningsanordnare. Kommunen står som garant för att hanteringen av slutbetyg sker korrekt. Vad gäller kommunens rättighet/möjlighet att kunna välja att ha kvar betygsutfärdandet krävs ett förtydligande huruvida detta val kan göras selektivt det vill säga gentemot enskilda anordnare eller om beslutet gäller alla de anordnare som har vuxenutbildningsuppdrag på entreprenad.

Beträffande kommunen som utfärdare av slutbetyg anser förvaltningen att detta bör fortgå för att säkerställa rättssäkerheten för utfärdande av slutbetyg. Detta speciellt då många studerande i dag ofta väljer att studera hos ett antal olika utbildningsanordnare.

En god hjälp i detta ser förvaltningen upprättandet av en nationell betygsdatabas för slutbetyg i den gymnasial vuxenutbildning (se nedan).

Inom ramen för sammanhållen påbyggnadsutbildning ser förvaltningen det rimliga i att slutbetyg där får utfärdas av utbildningsanordnaren. Detta då risken för sammanblandning med andra av den studerande genomgångna utbildningar eller delar därav i detta sammanhang minimeras.

Förvaltningen ser att det idag rådande systemet vad gäller utbildning som upphandlas av t ex Arbetsförmedlingen kan ge kommunala anordnare konkurrensfördelar. Då endast kommunen och ytterligare en privat aktör har rätt att utfärda betyg på en utbildningsmarknad gynnar detta de sistnämnda aktörerna. Förvaltningen instämmer i regeringens bedömning att detta inte är förenligt med principen om konkurrens på lika villkor.

En situation där betygsrätt och myndighetsuppgifter överlåts till utbildningsanordnare kräver, enligt förvaltningen, ökad tillsyn från primärt kommunalt håll. Det återstår för kommunen att utarbeta nya, fördjupade rutiner för genomförandet av denna tillsyn.

Förvaltningen vill vad gäller det *rektorssamarbete* och de *strategiska pedagogiska samtalen mellan professionella* göra uppmärksam på de svårigheter som kan föreligga då det hos en anordnare, främst hos anordnare med få studerande, endast kommer att finnas en rektor och att övriga upphandlade verksamheters rektorer kan komma att hamna i ett konkurrensläge där samarbetet försvåras. Detsamma

gäller det pedagogiska samtalet mellan professionella. Om anordnaren endast har verksamhet i liten omfattning kan detta innebära att pedagogen har få eller kanske inga direkta kollegor att samtala med. Här bör göras tydligt kommunens ansvar för att sådant samarbete sker.

Sfi och folkhögskola

Förvaltningen ser fördelar med att låta folkhögskolor anordna sfi-undervisning då folkhögskolans metodik, pedagogik och studiemiljö ofta är en viktig förutsättning. Detta gäller inte minst personer med invandrarbakgrund, vilka på detta sätt kan ges utökat stöd i sitt lärande.

Även här ser förvaltningen det som viktigt att kommunen avgör huruvida den sökande är behörig eller ej.

Förvaltningen vill understryka vikten av att de folkhögskolor som får anordna sfi deltar i kommuners och myndigheters integrationsinsatser.

Förvaltningen ser att risk föreligger att sfi-undervisningen i folkhögskoleregion alltmer kan komma att likna "traditionell" sfi-undervisning i och med att utbildningen genom detta arrangemang skall underkastas betygsbedömning. På detta sätt riskerar undervisningen att fjärma sig från de metoder som står i kontrast till gängse sfi-undervisning.

Folkhögskolor som bedriver sfi-undervisning bör förbli en del av det kommunala introduktions- och integrationsarbetet. Förvaltningen instämmer i att en folkhögskola som beviljats betygsrätt motsvarande sfi, åläggs att delta i detta arbete.

Förvaltningen ser vikten av att betyg och intyg skickas till den studerandes hemkommun av berörd folkhögskola för att säkerställa att den studerande ska kunna begära ut betygsdokument, detta då en studerande idag enligt gällande lagstiftning inte har rätt att få ut en kopia på förkommet betygsdokument.

Nationell betygsdatabas

Vad gäller förslaget att upprätta en nationell betygsdatabas för slutbetyg i gymnasial vuxenutbildning ser förvaltningen att detta kan medföra stora fördelar eftersom det minimerar risken för att den studerande skall kunna få fler än ett slutbetyg utfärdat vilket inte är förenligt med nu gällande bestämmelser.

Bilagor

1. Sammandrag ur "En utökad betygsrätt för enskilda utbildningsanordnare, kommunal överlåtelse av myndighetsuppgifter, sfi i folkhögskola m m "
2. Tillståndsgivning av betygsrätt
3. Överlåtande av myndighetsutövning i samband med kommunal upphandling
4. Sfi i folkhögskola